

Tutkimuksen poliittista ohjausta halutaan lisätä

MATTI HEIKKILÄ

Professori Yrjö Neuvon johtama valtioneuvoston kanslian asettama työryhmä luovutti 16.1.2007 pääministerille mietintönsä sektoritutkimuksen kehittämisestä (Sektoritutkimustyöryhmän ..., 2006). Työryhmä ehdottaa siirtymistä ns. tilaaja–tuottaja-malliin. Siinä ministeriöt muodostaisivat aihepiireittäin yhteenliittyviä, jotka määrittelisivät tutkimustarpeet ja tutkimusohjelmat. Ne toteutettaisiin kilpailutettuina. Alun alkaen Neuvon työryhmän ehdotukset eivät herättäneet minikäänlaista huomiota mediassa, mitä sinänsä on pidettävä yllättävänä, kun otetaan huomioon ehdotusten rohkeus ja sektoritutkimuksen mittakaavan suuruus suomalaisessa tutkimusjärjestelmässä. Yli kuukauden hiljaisuuden jälkeen asian nosti esille toimittaja Antti Blåfield kolumnissaan Helsingin Sanomissa 21.2.2007. Alivaltiosihteeri Vesa Vihriälä valtioneuvoston kansliasta vastasi eräänlaisena tilaajan edustajana Blåfieldin kritiikkiin samassa lehdessä 25.2.2007. Edelleen asiaa kommentoivat Helsingin Sanomien palstoilla professori Pekka Sulkunen 3.3.2007 sekä kahdeksantoista valtion sektoritutkimuslaitoksen pääjohtaja yhteisessä kannanotossaan 7.3.2007.

Mitä Neuvon työryhmä sitten esitti? Työryhmän ehdotukset voidaan pähkinänkuoressa tiivistää seuraavasti:

1. Sektoritutkimus organisoidaan kokonaisuudessaan tilaaja–tuottaja-mallin pohjalta.
2. Ohjaus nostetaan ministeriötasolta valtioneuvoston tasolle ja sidotaan hallitusohjelmaan.
3. Toiminta ryhmitellään nykyistä oleellisesti suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja toimijat organisoidaan konsortioiksi.
4. Temaattisesti sektoritutkimus kootaan neljäksi ”yhteiskunnalliseksi aihepiiriksi”, joita hallinnoivat (ohjaavat) omistajaministeriöistä ja asukkaista muodostuvat tilaajakonsortiot.

5. Tutkimuksen tuottajapohjaa laajennetaan korkeakouluihin ja ulkomaisiin toimijoihin. Tuottajat muodostavat temaattisia tuottajakonsortioita.

6. Tilaajakonsortiot laativat aihepiirin tutkimusagendan, joka koostuu useista tutkimusohjelmista.

7. Agendaan sisältyvät tutkimustehtävät kilpailutetaan.

8. Tilaajakonsortioiden käytettävissä oleva tutkimuksen rahoitus kootaan pääosin nykyisten sektoritutkimuslaitosten perusrahoituksesta.

Tarkastelen tässä kirjoituksessa aluksi sektoritutkimuksen ideaa ja pääasiallisia eroja akateemiseen yliopistotutkimukseen. Sen jälkeen kysyn, mitkä ovat ne nykyjärjestelmän suuret epäkohdat, jotka motivoivat näin radikaalia reformia. Lopuksi tarkastelen kriittisesti Neuvon työryhmän muutamaa keskeistä ehdotusta eli poliittisen ohjauksen vahvistamisen perusteita, tilaaja–tuottaja-mallin ja kilpailutuksen soveltuvuutta teknokraattiseen tutkimukseen sekä sektoritutkimuksen rahoitusta. Kaiken lopuksi tarkastelen vielä ehdotusten saamaa vastaanottoa ministeriöiden antamien lausuntojen valossa.

Mitä on sektoritutkimus ja mikä on sen Akillen kantapää?

Sektoritutkimuksella ymmärretään poliittisen päätöksenteon tueksi julkisin varoin suoritettavaa tutkimusta, jota toteutetaan yliopistoista erillään olevissa, ministeriöhallintoon kuuluvissa tutkimuslaitoksissa. Näitä laitoksia kutsutaan yhteydestä riippuen joko tutkimus- ja kehittämissiköiksi tai valtion sektoritutkimuslaitoksiksi. Oleellinen ero sektoritutkimuksen ja perinteisen tiedeyhteisön, lähinnä yliopistotutkimuksen vä-

lillä on se, että sektoritutkimus on välittömästi yhteiskunnallista päätöksentekoa palvelevaa ja siten poliittisesti ohjattua. (Heikkilä 2006.)

Sektoritutkimuksen merkitystä on korostettu viime vuosina. Opetusministeriön kutsuma selvityshenkilö Jussi Huttunen ilmaisi asian raportissaan (2004, 6) seuraavasti: *Sektoritutkimus on poliittisen päätöksenteon ja yhteiskunnan kehittämisen strateginen resurssi ja johtamisen ja kehittämisen keskeinen väline. Sektoritutkimuksen merkitys eri politiikkalohkoja tukevassa tutkimus- ja kehittämistyössä kasvaa koko ajan.*

Sektoritutkimuslaitoksissa tehtävä tutkimus noudattaa samoja tieteen yleisiä pelisääntöjä kuin perinteisissä akateemisissa yhteisöissä eli yliopistoissa tehtävä tutkimus. Mitkä sitten ovat oleellisia erottavia tekijöitä? Lyhyesti sanottuna sektoritutkimuslaitoksia luonnehtivat poliittinen ohjaus, tutkimuksen selkeä niveltyminen politiikan valmisteluun, päätöksentekoon ja täytäntöönpanoon, tutkimusaiheiden *policy-relevanssi*, tulosten korkea sovellettavuus sekä sitoutuminen ministeriöhallintoon. Vaikka sektoritutkimuslaitokset ovat merkittävän suuria akateemisen kompetenssin keskittymiä, ei niillä ole (tutkijan)koulutustehtävää.

Laitokset eivät siis ole riippumattomia, vaan nykyisin kasvavassa määrin tulosohjattuja organisaatioita. Sektoritutkimus kohtaa, luonteestaan johtuen, muuta tieteellistä tutkimusta ankarammin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vaatimuksen.

Nyt viimeistään on kysyttävä, mitä eettisiä tai tutkimuspoliittisesti riskialttiita piirteitä liittyy sektoritutkimuksen poliittisen ohjauksen voimistamiseen. Potentiaalisesti riskit liittyvät tutkimusaiheiden valintaan ja tutkimustehtävän muotoiluun, tulosten julkaisemiseen tai julkaisematta jättämiseen, sekä viime kädessä myös vastakkainasetteluun kriittinen versus teknokraattinen. Poliittikaorientoituneen tutkimuksen kriittiset kohdat saattavat löytyä tutkittaessa sellaisia sosiaalisia ongelmia, joiden olemassaolo nähdään poliittisena haasteena. Tällaisia sosiaalisia kysymyksiä voisivat olla mm. hitaasti mutta selkeästi kasvaneet tuloerot, kasvanut köyhyysaste ja erityisesti lapsiköyhyyden lisääntyminen, pitkittyneen masatyöttömyyden seuraukset, alkoholin kasvaneet haitat ja vielä vaikkapa maaseudun tyhjentyminen ja kasvaneet alueelliset hyvinvointierot. Osa edellä listatuista kehityssuunnista on niin mo-
neen kertaan tutkimuksin todennettu, että ongelmien mittaluokka ei enää hätkähdytä päättäjiä

enempää kuin tutkijoitakaan. Esimerkeiksi tällaisista asioista käyvät juuri hyvinvoinnin alue-erot ja pitkäaikaistyöttömyys. (Heikkilä 2006, 75.)

Yhteiskuntatutkimukselle asettuu kuitenkin se moraalinen vaatimus, että näitäkin asioita on jatkuvasti tutkittava ja julkisuuteen raportoitava, vaikka niiden poliittinen ja mediakysyntä olisivat hiipumassa.

Neuvon työryhmän ehdotusten kantavana piirteenä ovat tutkimuksen poliittisen ohjauksen voimistaminen ja nostaminen valtioneuvoston ja hallitusohjelman tasolle. Kuten myöhemmin tässä artikkelissa osoitetaan, tervehtivät useimmat valtioneuvoston ministeriöt lausunnoissaan tätä suuntausta tyydytyksen tuntein. Kiinnostavaa on kuitenkin se, että juuri kauppa- ja teollisuusministeriö, jonka odottaisi painottavan sektoritutkimuksen merkitystä kansantalouden suuressa innovaatioketjussa, kiinnittää lausunnossaan vakavaa huomiota poliittisen ohjauksen riskeihin (KTM:n lausunto 7.3.2007, diaarin nro 10/072/2007). Ministeriö toteaa, että ”mikäli mietinnössä hahmotellut uudistukset toteutetaan, on varmistettava, että tutkimus onnistuu heijastamaan aitoja yhteiskunnallisia tarpeita *laajemmin kuin mikä on kulloisenkin hallituksen näkemyks.* Tulee varmistaa, että tutkimusote säilyy riittävän pitkäjänteisenä *eikä tutkimus ole liian riippuvaista kulloinkin vallalla olevasta poliittisesta suuntauksesta*” (kursivointi: M. H.).

Oma näkemykseni on, että mikäli Neuvon työryhmän ehdotukset poliittisen ohjauksen voimistamisen osalta toteutetaan, kasvaa sektoritutkimuksen etäisyys riippumattomaan ja kriittiseen yhteiskuntatutkimukseen entisestään. Tällöin on pidettävä entistä enemmän huolta korkeakouluissa toteutettavan ja mm. Suomen Akatemian rahoittaman tutkimuksen resursoinnista.

Mitkä nykytutkimuksen epäkohdat edellyttävät isoa remonttia

Neuvon työryhmä ei uhraa kovin paljoa tilaa niille epäkohdille, joiden poistamiseksi sektoritutkimuksen remonttia esitetään. Raportissa ongelmiksi yksilöidään viisi asiaa: ”siiloutuminen”, päällekkäisyydet, katvealueet ja tutkimusaukot, horisontaalikysymysten jääminen liian vähäiselle huomiolle sekä korkeakoulu yhteistyön hidas kehittymisen. Uhratkaamme hetki näiden tutkimusjärjestelmään liittyvien väitettyjen ongelmien parissa.

Siiloutuminen ja horisontaalisen näkökulman

riittämättömyys ovat olleet vuosia hallinnon kehittämisen keskeisiä lähtökohtia, uskomuksia, joiden tarkempaan todentamiseen ei juuri vaivaa uhrata. Monitieteisyyden vaatimus tutkimusrahoituksessa on tämän käsitteen vastapari tiedemaailmassa. Horisontaalikysymysten haltuunottoa edustavat mm. Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen politiikkaohjelmat. Onko meillä riittävää näyttöä siitä, että politiikkaohjelmien avulla saatu yhteiskunnallinen vaikuttavuus oli parempi kuin esimerkiksi perinteisellä ministeriötyönsaulla saatu? Entä ovatko Suomen Akatemian monitieteiset tutkimusohjelmat johtaneet ilmiöiden aiempaa parempaan tieteelliseen ymmärrykseen? Luulenko, että tyydyttävät vastaukset odottavat edelleen antajaansa.

On tietysti pulmallista, jos tutkimuksen tarjonnassa todetaan samanaikaisesti sekä päällekkäisyyttä että katvealueita. Päällekkäisyyden riski lieenee suurin silloin, kun samalla ministeriöllä on useita tutkimuslaitoksia toimialallaan. Näin on asian laita esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriöllä. STM:n sektorilla onkin vuosien ajan minimoitu päällekkäisyyden riskiä ja terävöitetty työnjakoa esimerkiksi alkoholi- ja huumetutkimuksessa, mielenterveyskysymyksissä sekä terveyserojen tutkimisessa. Laajojen tilajakonsortioiden rakentaminen tuskin hoitaisi päällekkäisyysriskiä pois päiväjärjestyksestä. Entä mitkä ovat työryhmän mukaan sellaisia tutkimusaukoja, jotka tulisi tai voitaisiin peittää laaja-alaisella konsortiomallilla? Työryhmä ei ota asiaan tarkasti ottaen kantaa (Sektoritutkimustyöryhmän ..., 2006, 20), mutta listaa silti joukon esimerkkejä. Tässä katvealueiden listassa ihmetystä herättävät mm. kaupunkitutkimus ja väestön ikääntymisen vaikutusten tutkimus. Ymmärtääkseni ainakin yliopistosektorilla näihin kahteen teemaan on tutkimusvoimavaroja lisätty merkittävästi. On kuitenkin myös mahdollista, että yhteiskunnan kehittämistarpeet ovat muuttuneet nopeammin kuin tutkimusta tuottavat rakenteet ja asiantuntemus. Tällöin laitokset tarjoavat tutkimustietoa asioista, jotka eivät enää ole politiikan agendalla. Jos tätä on pidettävä ongelmana, on syytä muistaa edellä siteerattu kauppa- ja teollisuusministeriön lausunnon huoli tutkimuksen liiallisesta riippuvuudesta kulloisestakin poliittisesta näkemyksestä.

Korkeakouluysteistyön hidas kehittyminen on todellinen kysymys Suomessa. Olen aiemmin todennut (Heikkilä 2006, 77), että juuri yhteiskun-

tatieteissä ei Suomessa syystä tai toisesta ole muodostunut kovin tasokasta dialogia vaikkapa hyvinvointivaltio politiikan tekemisen ja riippumattoman akateemisen tutkimuksen välille. Meillä hallitus suunnittelee ja toteuttaa mittavia sosiaalipoliittisia reformeja ilman, että niiden suunnittelussa tai toteutuksessa olisi minkäänasteista yliopistollista apua. Tähän yhteiskunnallisten uudistusten toteutuksen ja arvioinnin kontekstiin sijoittuvat monet sektoritutkimuslaitokset. Tällaiseen kehitykseen on omat historialliset syynsä.

On maita, joissa asiat ovat toisin. Britannia on hyvä esimerkki politiikan ja tutkimuksen lähen-tymisestä. Tony Blairin hallinnon kaudella ja toimesta on maassa käynnistetty joukko mittavia sosiaalisia uudistuksia, joihin akateeminen tutkimus on vahvasti kytkeytynyt. Hyvästä esimerkistä käy lapsiköyhyden nousu poliittiseen keskiöön. Pääministeri Blair käynnisti kunnianhimoisen ohjelman, jonka tavoitteina mm. on lapsiköyhyden merkittävä alentaminen ja ylisukupolvisen huono-osaisuuskierteen katkaiseminen sukupolven aikana. Ohjelmaan ja sen arviointiin on mobilisoitunut näyttävä joukko brittiläisiä eturivin professoreja. Vastaavia esimerkkejä Britanniasta löytyy työpolitiikan, maahanmuuttopolitiikan tai vaikkapa sosiaalisen segregaaion alueilta. Vuoropuhelu tieteellisen tutkimuksen ja poliittisen hallinnon kesken näyttäisi molempia osapuolia hyödyttävältä. (Heikkilä 2006.)

Riippumaton akateeminen tutkimus voi ainakin yhteiskuntatieteissä olla hyvä tuottamaan analyysejä yhteiskunnallisten ongelmien syistä, kehityssuunnista ja mittaluokasta. Mutta mikäli tavoitteena ovat myös ongelmien hallinta ja lievittäminen, tarvitaan lisäksi näkökohtia ja ehdotuksia poliittisten toimenpiteiden suuntaamiseksi. Meillä kumpikin näistä on langennut pitkälti sektoritutkimuksen tehtäväksi.

Lisäksi voin runsaan kolmen vuoden kokemuksesta Suomen Akatemian kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnan jäsenenä todeta, että mitään merkittävää siirtymää kohti konkreettisia yhteiskunnallisia kysymyksiä ei ainakaan tämän ikkunan kautta näy yliopistojen puolella.

Tutkimuksen logiikka väistyy hallinnon ja politiikan vahvistuessa

Koko keskustelua valtion sektoritutkimuksen tilasta ja kehittämistarpeista ovat leimanneet hal-

linnon ja politiikan logiikka ja kieli. Neuvon työryhmän mietinnössä tämä ilmenee esiin tuodussa keinovalikoimassa. Hyvin vähän tai ei lainkaan tilaa uhrataan sen pohtimiselle, millainen on tieteellisen tutkimuksen todellinen hyödynnettävyys eri politiikkasektoreilla. Edelleen voisi odottaa, että politiikan tai hallinnon ongelmien tutkittavuudesta ja – mikä vielä tärkeämpää – poliittikkojen edellytyksistä määritellä tutkimuskysymyksiä käytäisiin vakavaa keskustelua.

Omalla sektorillani on koko joukko politiikka-ongelmia, joihin on vaikeata tuottaa pitäviä vastauksia tieteellisen tutkimuksen avulla. Tällaisia ovat mm. kysymykset terveyserojen ylläpysymisen mekanismeista ja lapsi(perhe)väestön häiriöiden alkuperästä.

Neuvon työryhmä ehdottaa, että sektoritutkimuksen relevanssia voitaisiin parantaa tiukemmin ohjelmiksi muotoiltavilla yleisillä tavoitteilla. Hallitusohjelmakausittain tehtäisiin valtioneuvoston toimesta erityinen sektoritutkimuspäätös. Ohjausmekanismeina saisivat aiempaa korostetumman roolin hallituksen strategia-asiakirja, kehysriihet ja talousarvio sekä talouspoliittinen ministerivaliokunta. Kysymys olisi tutkimustoiminnan uuden poliittisen ylärakenteen luomisesta.

Relevanssin rinnalla keskeinen kysymys on tutkimuksen laatu. Kaiken tutkimuksen, myös sektoritutkimuksen, laatu määräytyy tiedeyhteisön sisäisessä arvioinnissa tieteen vapauden periaatteiden mukaan. Relevanssia korostava ohjelmatyö voi joutua vaikeuksiin, jos ohjelmiin perustuva ja samalla laadukas tutkimus tuottaakin hallitusohjelmataavoitteiden kannalta ei-toivottuja tuloksia.

Tilaa- ja tuottaja-malli, kilpailutus ja neljä yhteiskunnallista aihepiiriä

Neuvon työryhmä määrittelee neljä yhteiskunnallista aihepiiriä, niille omistajaministeriöt ja tilaajakonsortiot. Konsortioiden toimialojen määrittely on niin poliittisesti kuin tutkimuksellisestikin varsin kriittinen toimenpide, jota ei tulisi lyödä lukkoon ilman riittävän laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Työryhmä on myös jakanut resurssit kullekin toimialalle lähtien sektorilaitosten nykyrahoituksesta ja sijoittumisesta.

Aihepiirijako on nyky muodossaan karkea ja vaatii sekä keskustelua että tarkennusta. Aihepiirijako lyö osaltaan kiinni ne puitteet ja jaot, joista tilaajakonsortiot tulevat tutkimusohjelmia laatimaan.

Tämän jälkeen seuraa kenties vielä kriittisempi vaihe: miten ohjelmien alle rakennetaan tutkitavissa olevia kysymyksiä. Viimeistään tässä vaiheessa olisi työnjaon muututtava siten, että vastuun tulisi siirtyä poliittiselta tilaajalta ammattimaiselle tiedeyhteisölle. On tunnettava aihepiiriin soveltuvia teorioita, metodologisia mahdollisuuksia ja aineistoja.

Yleisesti oletetaan, että tilaaja–tuottaja-malli ja siihen liittyvä kilpailutus johtavat tutkimustoiminnan tehostumiseen ja parempaan laatuun. Tähän käsitykseen perustuu myös perustutkimusrahoituksen kilpailutus – on sitten kyse Suomen Akatemiasta tai EU:n puiteohjelmasta. Soveltavassa, vahvasti teknokraattisessa tutkimuksessa ja varsinkin Neuvon työryhmän ehdotusten maailmassa pääpaino on tutkimuksen relevanssissa, usein jopa varsin lyhyen aikavälin (hallitusohjelmakauden) relevanssissa. Se, kuinka on tarkoitus varmistaa tutkimuksen tieteellinen laatu, jää epäselväksi.

Näkökohtia rahoituksesta ja kansainvälisyydestä

Yksi eniten keskustelua herättänyt kohta Neuvon työryhmän esityksissä on rahoituksen järjestäminen. Koska sektoritutkimuksen kokonaisrahoituksen oletetaan tulevaisuudessa olevan lähellä nollasummapieliä, on tilaajakonsortioiden kohdentama raha tarkoitus koota nykyisten sektoritutkimuslaitosten toimintamäärärahoista. Laskelmien mukaan siirtyvä raha olisi hieman yli puolet laitosten nykyisestä suoraan tutkimustoimintaan menevästä budjettirahoituksesta. Ehdotus on siten ymmärrettävä, että juuri tällä tavoin laitoksia ajetaan kilpailuhenkiseen markkinatilanteeseen ja samalla poistetaan vakituisten työsuhteiden luoma turvallisuuden tunne. Tämän juuri oletetaan luovan epävarmuuden ja kilpailun siivittämää uutta dynamiikkaa sektoritutkimukseen.

Yhtä ilmeistä myös on, että toteutuessaan Neuvon työryhmän ehdotus halvaannuttaisi nykyisten sektoritutkimuslaitosten toiminnan usean vuoden siirtymäkaudeksi yt-neuvotteluineen ja irtisanomisineen. Mikäli samaan aikaan on tarkoitus viedä läpi valtionhallinnon tuottavuusohjelma virkavähennyksineen ja liikelaitostamisineen, on jälki oleva tuhoisa. On mahdollista muutamassa vuodessa ajaa alas monta sellaista osaamisen keskittymää ja tutkimusrakennet-

ta, joiden rakentamiseen on käytetty huomattava määrä energiaa ja aikaa.

Tilaaajakonsortioiden hallinnoima tutkimushankkeiden ja rahan kilpailutus on luonnollisesti avoin paitsi nykyisille laitoksille myös yliopistoille ja kansainvälisille toimijoille. Kuinka paljon ulkomaista tai monikansallista tutkimusosaa mistä tätä kautta saadaan, jää nähtäväksi. Kannattaa kuitenkin huomata, että merkittävä osa sektoritutkimuslaitosten toimialaan kuuluvista tutkimuskysymyksistä on vahvasti kansallisia luonteeltaan – näin erityisesti, kun puhutaan vaalikauden mittaisesta politiikkarelevantista tutkimuksesta. Voisi jopa väittää, luonnollisesti hie man hallinnonalasta riippuen, että ”sektoritutkimustiede” on vahvasti kansallista tiedettä. Tilanne voi esimerkiksi sosiaali- ja terveyspolitiikassa muuttua, mikäli toiminnan eurooppalaistuminen mm. avoimen koordinaation menetelmän ansioista etenee. Itse tilaaja–tuottaja-malli on kansainvälistymisen kannalta toissijainen ratkaisu.

Ministeriöiden kannat

Valtioneuvoston kanslia pyysi helmikuun lopulla 2007 lausunnot Neuvon työryhmän mietinnöstä kaikilta ministeriöiltä. Olen voinut käydä läpi kaksitoista tällaista lausuntoa. Joitakin yleisiä piirteitä aineistosta voidaan nostaa esille.

Ensinnä, lausunnot ovat ministeriöiden virkamiesjohdon näkemyksiä. Pääsääntöisesti lausunnon on esittelystä allekirjoittanut kansliapäällikkö tai valtiosihteeri. Poikkeuksen muodostaa maa- ja metsätalousministeriö, jonka lausunnon on allekirjoittanut ministeri Juha Korkeaoja.

Toiseksi, suurin yksimielisyyks on tuki lausun-

noissa annetaan sektoritutkimuksen ohjauksen nostamiselle valtioneuvoston tasolle. Myös tilaaja–tuottaja-malli saa verrattain laajaa tukea.

Kolmanneksi, selvästi kriittisimm in Neuvon työryhmän esityksiin suhtautuu sosiaali- ja terveysministeriö. Sama ministeriö jätti jo itse muistioon eriävän mielipiteen, jonka allekirjoittivat sekä vanha että uusi kansliapäällikkö. Kokonaisuutena voi sanoa, että juuri ne ministeriöt, joilla on omistajaohjauksessaan yksi tai useampia sektoritutkimuslaitoksia, suhtautuvat ehdotettuihin uudistuksiin kielteisesti tai ainakin kriittisesti. Tähän kategoriaan kuuluvat STM:n lisäksi oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö osittain sekä ympäristöministeriö. Omista syistään varauksellisesti ehdotuksiin suhtautuu myös valtiovarainministeriö.

Kaikkein kiinnostavin tutkimuspoliittiselta näkökannalta on kauppa- ja teollisuusministeriön lausunto. Heti aluksi KTM ilmoittaa suhtautuvansa tilaaja–tuottaja-malliin varauksin. Tätä merkittävämpiä kuitenkin ovat ministeriön huomautukset poliittisesti ohjatun tutkimuksen lyhytjänteisyydestä, asiasta, johon jo tämän kirjoituksen alussa puututtiin. Varoitettuaan rajoittumisesta yksinomaan kulloisenkin hallituksen näkemyksiin KTM myös liputtaa ”bottom-up”-mallin puolesta siinä vaiheessa, jolloin tutkimuksen sisältöjä aletaan suunnitella. Yhteistyö tutkimuslaitosten, korkeakoulujen, ministeriöiden ja elinkeinoelämän kesken on tällöin keskeistä. Ja vielä juuri KTM toteaa lausunnossaan, että ”nopea perusrahoituksen siirtäminen laitoksilta konsortioille voi yhdessä samanaikaisesti toteutettavan tuottavuusohjelman kanssa olla laitosten toiminnan kehittämisen kannalta haitallista.” (KTM:n lausunto, 10/072/2007.)

KIRJALLISUUS

BLÄFIELD, ANTTI: Näkymätön uutinen. Helsingin Sanomat 21.2.2007

HEIKKILÄ, MATTI: Sektoritutkimukseen liittyviä eettisiä pulmia. S. 67–78. Teoksessa: Hallamaa, J. & Lounis, V. & Lötjönen, S. & Sorvali, I. (toim.): Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: SKS, 2006

HUTTUNEN, JUSSI: Valtion sektoritutkimuksen rakenteellinen kehittäminen. Helsinki: Opetusministeriö, 2004

SEKTORITUTKIMUSTA KEHITETTÄVÄ VAHVUUKSIA VAALIEN. Helsingin Sanomat, mielipide 7.3.2007

SEKTORITUTKIMUSTYÖRYHMÄN MIETINTÖ. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 21/2006. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, 2006

SULKUNEN, PEKKA: Avoin kilpailu selkeyttäisi sektoritutkimusta. Helsingin Sanomat, mielipide 3.3.2007

VIHRIÄLÄ, VESA: Sektoritutkimusta yritetään kehittää. Helsingin Sanomat, mielipide 25.2.2007.